

ЭДИЙН ЗАСГИЙН ХӨГЖЛИЙН САЙДЫН ТӨСВИЙН БАГЦЫН 2013 ОНЫ САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

Аудитыг дуусвар болгосон тухай тайлан

АГУУЛГА

**Нэмэлт мэдээлэл авахыг хүсвэл
дараах хаягаар харилцана уу:**

Газрын дарга: С.Энхзаяа
Утас: 261663
Цахим хаяг: enkzayas@audit.gov.mn

Аудитын менежер: Л.Одгэрэл
Утас: 260512
Цахим хаяг: odgerell@audit.gov.mn

Ахлах аудитор Ж.Батсайхан
Утас: 261628
Цахим хаяг: batsaikhanj@audit.gov.mn

Үндэсний Аудитын Газар

Засгийн газрын IY байр
Бага тойруу 6
Улаанбаатар-46
Монгол улс

Цахим хуудас: www.audit.mn

Оршил

Санхүүгийн дотоод хяналтын үнэлгээ

Аудитын явцад илрүүлсэн гол зүйлс, гаргасан
шийдлүүд

Залруулаагүй алдаа

Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

Аудитын санал дүгнэлт

Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

Аудитын санал дүгнэлт

Хавсралт 1: Аудитын санал дүгнэлт

Хавсралт 2: Менежментийн захидал

Хавсралт 3: Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан

Хавсралт 4: Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн
тайлан

Оршил

Эдийн засгийн хөгжлийн сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагын 2013 оны жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитыг дуусвар болгосон тухай энэхүү тайланг Эдийн засгийн хөгжлийн яамны удирдлагад танилцуулж байна.

Төрийн аудитын байгууллага Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлд заасан хугацаанд төсвийн шууд захирагч, төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн шатанд Эдийн засгийн хөгжлийн сайдын эрхлэх асуудлын хүрээнд багтдаг 4 байгууллагын санхүүгийн тайланд аудит хийж, санал дүгнэлт гаргасан байна.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд аудит хийх хуулийн хугацаанд өмнөх шатанд хийсэн аудитын дүнг нэгтгэж, дүн шинжилгээ хийхээс гадна Эдийн засгийн хөгжлийн яамны аппаратын санхүүгийн зарим үйл ажиллагаанд түүвэр сорил хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж, хэрэгжүүлэв.

Энэхүү тайланд үйлчлүүлэгчийн санхүүгийн дотоод хяналтын системд хийсэн үнэлгээний тойм, аудитын явцад илрүүлсэн гол зүйлс, гаргасан шийдлүүд, залруулаагүй материаллаг биш алдаа зөрчлийн талаарх тайлбар, тодруулга, өмнөх аудитаар өгсөн зөвлөмжийн хэрэгжилт, үр дүнгийн талаарх тайлбар, тодруулга, аудитын санал дүгнэлтийн хэлбэр, үндэслэлийн талаар тус тус хураангуйлан тэмдэглэв.

Эдийн засгийн хөгжлийн сайд Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулиар дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд тайлант хугацаанд эдгээр асуудалд бодлого, үйл ажиллагаагаа чиглүүлж ажилласан байна. Үүнд:

- хөрөнгө оруулалтын нэгдсэн бодлого;
- улсын эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн үндсэн чиглэлийн асуудал;
- улсын эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн цогц бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах, хөгжлийн төлөвлөлт хийх, салбар хоорондын бодлогын уялдааг хангах асуудал;
- эдийн засгийн тэргүүлэх чиглэл, салбарыг тодорхойлж, салбар, дэд бүтцийн зохистой харьцааг тогтоох асуудал;
- зээл, тусламжийн нэгдсэн бодлого;
- худалдааны бодлого, зохицуулалт;
- экспорт, импортын асуудал;
- гадаадын хөрөнгө оруулалтын бодлого, зохицуулалт, бүртгэл;
- эдийн засгийн хамтын ажиллагааны нэгдсэн бодлого, зохицуулалт;
- өндөр технологи, үндэсний инновацийн тогтолцоог бүрдүүлэх, хөгжүүлэх асуудал
- чөлөөт бүсийн хөгжлийн асуудал;
- концесс, төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн бодлого.

Эдийн засгийн хөгжлийн яам дээрх бодлого, үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхдээ санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд тусгасан байгууллагын хэмжээнд тайлант хугацаанд нийт 234 орон тоотой ажилласны дотор яамны аппарат 136 орон тоотой ажилласан байна.

Эдийн засгийн хөгжлийн яамны тайлант хугацаанд хэрэгжүүлсэн бодлого, үйл ажиллагааны үр дүнг нэгтгэсэн ажлын тайланг аудитын нотлох зүйлд хадгалав.

Энэхүү тайланд үйлчлүүлэгчийн санхүүгийн дотоод хяналтын системд хийсэн үнэлгээний тойм, аудитын явцад илрүүлсэн гол зүйлс, гаргасан шийдлүүд, залруулаагүй материаллаг биш алдаа зөрчлийн талаархи тайлбар, тодруулга, өмнөх аудитаар өгсөн зөвлөмжийн хэрэгжилт, үр дүнгийн талаарх тайлбар, тодруулга, аудитын санал дүгнэлтийн хэлбэр, үндэслэлийн талаар тус тус хураангуйлан тэмдэглэв.

Менежментийн захидалд үйлчлүүлэгчийн нягтлан бодох бүртгэл, тайлагнал, дотоод хяналтын системийг боловсронгуй болгох зөвлөмжүүдийг тусгасан болно.

Аудитын явцад Үндэсний аудитын газраас гаргасан Санхүүгийн аудитын гарын авлагад дурдсан аудитын төлөвлөлт, объект дээрх үе шат, тайлагналын үе шатны ажлыг гүйцэтгэж, баримтжуулсан бөгөөд аудитад мөрдсөн стандарт, зарчим, үйл явцын талаарх мэдээллийг аудитын санал дүгнэлтэд тодорхойлсон болно.

Санхүүгийн дотоод хяналтын үнэлгээ

Бид үйлчлүүлэгчийн санхүүгийн тайланд материаллаг алдаа байхгүй гэдгийг нягтлах үүднээс байгууллагын санхүүгийн дотоод хяналтыг аудитын горимын дагуу дахин хянасан.

Аудитын явцад Эдийн засгийн хөгжлийн сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний санхүүгийн дотоод хяналтыг үнэлэхэд үйл ажиллагаандаа холбогдох стандарт, Монгол Улсын Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль болон төсөвт байгууллагад мөрдөх УСНББОУС-ийн бодлого, заавар, журмыг мөрдөж ажиллажээ.

Эдийн засгийн хөгжлийн яамны Хяналт-Шинжилгээ, Үнэлгээ, Дотоод Аудитын газар нь Бодлого, стратеги, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилтийн явцад хяналт, шалгалт, хяналт-шинжилгээ, аудит хийх, үр дүнд нь үнэлгээ өгөх, дүгнэлт зөвлөмж гарган гүйцэтгэлийг хангуулах, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх зорилтын хүрээнд дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлж ажиллана. Үүнд:

1. Улс орны эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн урт, дунд, богино хугацааны бодлогын баримт бичгүүдийн хэрэгжилтийн явцад үр дүнд суурилсан хяналт, үнэлгээ хийж, бодлогын хэрэгжилтийг үр ашигтай зохион байгуулах, бүтээмжийг нэмэгдүүлэх, хөрөнгө оруулалтын үр өгөөжийг дээшлүүлэхэд чиглэгдсэн дүгнэлт, зөвлөмж гаргах;
2. Үндэсний хэмжээний хөтөлбөр, төслүүдийн хэрэгжилтийн явцад хяналт шинжилгээ, үнэлгээ хийх, тэргүүлэх ач холбогдлоор нь эрэмбэлэх, хяналт, үнэлгээний үр дүнг бодлогын төлөвлөлт болон хөрөнгө оруулалтын нэгдсэн бодлоготой уялдуулах санал, зөвлөмж гаргах;
3. Яамны төлөвлөлтийн баримт бичгүүдийн хэрэгжилттэй холбоотой дотоод үйл ажиллагаанд хяналт тавьж удирдлагыг мэдээллээр хангах, төсвийн тухай хуулийн дагуу санхүүгийн дотоод аудит хийж, дүгнэлт, зөвлөмж гарган эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах;
4. Яамны шугамаар хийгдсэн бодлогын судалгаа, шинжилгээ, үнэлгээний талаарх мэдээллээр цахим мэдээллийн сан бүрдүүлж, хэрэглэгчдийг мэдээллээр хангах;
5. Монгол Улсад үр дүнд суурилсан хяналт, үнэлгээний аргыг нэвтрүүлэх чиглэлээр ЗГХЭГ, яамдууд, олон улсын байгууллагуудтай хамтран ажиллаж ахиц дэвшил гаргахад тэргүүлэх үүрэгтэйгээр оролцох.

Тус газар Эдийн засгийн хөгжлийн яамны 5 газрын нийт 93 ажил, үйл ажиллагаанд дотоод хяналт, эрсдэлийн судалгааг хийж, тэдгээрээс өндөр эрсдэлтэй 29, дунд эрсдэлтэй 27 ажил болон хөндлөнгийн аудитын мөрөөр хийх дотоод аудитыг тусган Яамны дотоод аудитын дунд хугацааны төлөвлөгөөг боловсруулан ажиллаж байна.

Дотоод аудитын 2013 оны төлөвлөгөөний дагуу дараах ажлыг хийж гүйцэтгэжээ. Үүнд:

1. Алтанбулаг, Замын-Үүдийн чөлөөт бүсийн хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний боловсруулалт, 2012 оны төлөвлөгөөний хэрэгжилт, санхүүжилт, зарцуулалтын явц байдалд хяналт, шинжилгээ, дотоод аудитыг хийж дараах санал зөвлөмжийг гарган хүргүүлсэн байна. Үүнд:

- Чөлөөт бүсийн эрх зүйн байдлын тухай хуулиудыг шинэчлэн батлуулах,
- Чойрын эдийн засгийн чөлөөт бүсийг татан буулгаж, логистикийн төв байгуулах, Алтанбулаг, Замын-Үүд, Цагааннуур чөлөөт бүсүүдийн Захирагчийн ажлын албадыг нэгдмэл тогтолцоонд оруулж, "Чөлөөт бүс" УҮГ болгон өөрчлөх ажлыг зохион байгуулах,
- Чөлөөт бүсүүдийн бүтээн байгуулалтын ажлыг гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагчидтай концессын гэрээний үндсэн дээр хариуцуулан гүйцэтгүүлэх ажлыг зохион байгуулах,
- Хяналт шалгалтаар илэрсэн ашиглагдаагүй, бүртгэгдээгүй байгаа үндсэн хөрөнгийг улсын бүртгэлд бүртгүүлэх, хадгалалт хамгаалалтыг сайжруулах,

Эдийн засгийн хөгжлийн яам санхүү, аж ахуйн үйл ажиллагаа зэрэг төрийн нийтлэг үйлчилгээг гэрээний үндсэн дээр "Төрийн үйлчилгээ" УТҮГ-аар хийлгэж байна.

Тус газар зөвхөн яамны аппаратын санхүү, аж ахуйн үйл ажиллагааг батлагдсан төсвийн хүрээнд гэрээний дагуу эрхлэн гүйцэтгэдэг бөгөөд яамны удирдагууд Төсвийн тухай хуулийн 14.5-д "Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь түүнд хамаарах төсвийн асуудлыг хариуцан гүйцэтгэх санхүүгийн нэгж, нягтлан бодогч, ажилтантай байна." гэсэн заалтыг үндэслэж, салбарын хэмжээний төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэлийг нэгтгэж, хянах, тайлагнах, санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан гаргах зэрэг чиг үүргийг 2014 оны 2 дугаар сард төсвийн багц хариуцсан мэргэжилтэн гэсэн орон бий болгож, албан ёсоор хариуцуулжээ.

Энэ нь цаг хугацааны хувьд сунжирсан ч төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн зохион байгуулалт, төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэлийг зохион байгуулах, салбарын хэмжээний санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээ, өр, төлбөрийг өдөр тутмын хяналт удирдлагаар хангах боломж нөхцөл бүрдсэн байна.

Аудитын явцад илрүүлсэн гол зүйлс, гаргасан шийдлүүд

Аудитын явцад төсөвт байгууллагад мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, дансны нэгдсэн жагсаалт, нягтлан бодох бүртгэлийн дансны заавар, төсөвт байгууллагын санхүүгийн тайланг бэлтгэж гаргах аргачлалын дагуу ажил гүйлгээг бүртгэлд тусгасан байдал, дансны болон ерөнхий журнал, ерөнхий дэвтэр зэрэг хураангуй бичилтийг арга зүйн хувьд нягтлан үзэж санхүүгийн тайлангийн илэрхийлэлд үнэлэлт өгсөн.

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар хөндөгдсөн материаллаг биш боловч цаашид санхүүгийн тайлан, тодруулгад материаллаг хэмжээгээр нөлөөлж болзошгүй зарим асуудлыг энэ тайланд хураангуйлан тэмдэглэв.

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар хөндөгдсөн материаллаг биш боловч цаашид санхүүгийн тайлан, тодруулгад материаллаг хэмжээгээр нөлөөлж болзошгүй зарим асуудлыг дараах заалтад хураангуйлан тэмдэглэв. Асуудлыг өмнөх түвшинд хийсэн аудитын явцад гарсан асуудал, төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд аудит хийх явцад түүвэрт хамрагдсан асуудлаас илэрсэн асуудал гэсэн ангилалаар дор нэгтгэн үзүүлэв. Үүнд:

Өмнөх түвшинд хийсэн аудитын дүнгийн талаар

Эдийн засгийн хөгжлийн сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагын 2013 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд 5 нэгж байгууллага нэгтгэсэн бөгөөд тэдгээрийн 80 хувь буюу 4 байгууллагад хараат бус аудитын байгууллага гэрээний үндсэн дээр санхүүгийн аудит хийж дүгнэлт гаргасан байна.

/Сая төгрөгөөр/

№	Нэгжийн нэр	Дуусвар болгосон тайлан		Менежментийн захидал		Аудит санал дүгнэлтийн хэлбэр			Төлбөрийн акт		
		Асуудлын тоо	Дүн	Асуудлын тоо	Дүн	зөрчилгүй	Хязгаарлалттай	Сөрөг	Дүгнэлт өгөхөөс татгалзах	Тоо	Дүн
1	"Цагаан нуур" ХЧБ	7	8.8	3	2	1					
2	"Замын үүд" ЭЗЧБ	9	7.18	9	7.18	1			1	0.54	
3	"Алтан булаг" ХЧБ	4	17.7	2	17.7	1					
4	"Чойр" ЭЗЧБ	5	8.83	2	2.83	1			1	1.035	
	Дүн	25	42.51	16	29.71	3	1	0			1,5

Аудитад хамрагдсан байгууллагын 75 хувь буюу 3 байгууллага зөрчилгүй, 25 хувь буюу 1 байгууллага хязгаарлалттай дүгнэлт авчээ.

Аудитаар нийт 1,5 сая төгрөгийн 2 төлбөрийн акт тогтоож, аудит хийсэн байгууллагад хариуцуулсан байна.

Аудитын явцад илэрсэн зөрчлийг дуусвар болгосон тайлан, менежментийн захидалд тусгасан байдлаар ангилан нэгтгэхэд дуусвар болгосон тайланд 25 асуудлаар 42,5 сая төгрөг, менежментийн захидалд 16 асуудлаар 29,7 сая төгрөгийн зөрчил дутагдлыг аудит хийлгэсэн байгууллагаар хүлээн зөвшөөрүүлж, баталгаажуулсан байна.

Тухайлбал "Цагаан нуур" худалдааны чөлөөт бүс Цагаан нуур тосгонд байрладаг конторын барилгыг бусдад түрээсэлж, 8,429.35 мянган төгрөгийн орлого, тухайн орлогоос зарцуулсан 8,403.35 мянган төгрөгийн зардлыг санхүүгийн тайландаа тусгаагүй байжээ. Нягтлан бүртгэл, тайлангаас гадуур эдгээр гүйлгээг

төрийн сангийн нэгдсэн тогтолцооноос гадуур зохих зөвшөөрөл шийдвэргүй арилжааны банкинд нээсэн харилцах дансаар дамжуулан гүйцэтгэж байсныг аудитын явцад заларуулж, уг дансыг хаалгасан байна.

Дээрх чөлөөт бүсийн 2013 оны төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангаас харахад 29,3 сая төгрөг хэмнэн төсөвт буцаан төвлөрүүлсэн боловч төсвийн хөрөнгийн зарцуулалтыг зардлын ангилалаар задлан үзэхэд цэвэр, бохир усны зардлыг 575,0 мянган төгрөгөөр, төлбөр хураамжийг 960,2 мянган төгрөгөөр, нэг удаагийн тэтгэмж, урамшууллыг 472,4 мянган төгрөгөөр батлагдсан төсвийг хэтрүүлэн зарцуулсан байна.

"Чойр" эдийн засгийн чөлөөт бүсэд хийсэн аудитаар тайлант хугацаанд үндсэн хөрөнгийн шинжтэй 2,342.0 мянган төгрөгийн хөрөнгө худалдан авсан боловч хөрөнгийн данс бүртгэлд тусгалгүй тайлант хугацааны зардал болгож тайлагнасан байна. Үүнд: бараа материалаар бүртгэгдэх 255.0 мянган төгрөг, биет хөрөнгөөр бүртгэгдэх 250.0 мянган төгрөг, биет бус хөрөнгөөр бүртгэгдэх 1,837.0 мянган төгрөгийн хөрөнгүүдийг зардлаар бүртгэсэн байна.

Мөн тайлант хугацаанд "Санхүүгийн тооцоолох" ХХК-ийн "Acolous 3.0" санхүүгийн программыг 1,837.0 мянган төгрөгөөр худалдан авсан нь зах зээлийн үнээс 2.4 дахин илүү үнэтэй байна.

Тус чөлөөт бүсийн хөрөнгөнд бүртгэлтэй 2 автомашины нэг болох "Соната-6" маркийн суудлын автомашиныг Эдийн засгийн хөгжлийн яамны Төрийн захиргаа удирдлагын газрын дарга ашигладаг бөгөөд 2013 онд шатахууны зардалд батлагдсан 1,095.0 мянган төгрөгнөөс 1,035.5 мянган төгрөгийн шатахууныг тус газрын дарга авч ашигласан байна.

"Замын үүд" эдийн засгийн чөлөөт бүсэд хийсэн аудитаар дотоод томилолтын зардлаас завсрын аудитаар 2,333.02 мянган төгрөгийн баримтыг, жилийн эцсийн аудитаар 2,636.56 мянган төгрөгийн баримтыг тус тус сонгон авч шалгахад дараах зөрчлүүд илэрсэн байна.

Албан томилолтын хуудсыг галт тэрэгний билет дээрх зорчигчдын нэрстэй тулган шалгахад 819.0 мянган төгрөг бүхий 31 ширхэг галт тэрэгний билетнээс нэрс зөрүүтэй 354.9 мянган төгрөгийн 14 ширхэг билетийг баримт болгон бүрдүүлсэн ба 47.6 мянган төгрөгийн замын зардал огт баримтгүй байна.

Томилолтын зам хоног, байрны нийт 1,216.4 мянган төгрөгийн зардлыг нотлох анхан шатны баримтгүй байна. Мөнгөн урьдчилгааны тайлангаар нийт 250.0 мянган төгрөгөөр автамашин түрээсэлснээр тайлагнасан боловч холбогдох гэрээ, түрээсийн мөнгийг хүлээн авсан нотлох анхан шатны баримт байхгүй байна.

Томилолтын удирдамжинд ямар үүрэг даалгавартай, ямар албан тушаалтан томилолтоор явж байгаа нь тодорхойгүй, томилолтын буудал болон хоолны баримтанд 720.0 мянган төгрөгийн скайнердсэн баримт хавсаргасан бөгөөд томилолтоор ажиллуулах тухай Захирагчийн 2013 оны 12 сарын 19-ны өдрийн №А/43 дугаар захирамжид Эрээн хот орох 2 хүний 2 хоногийн 1,081.6 мянган төгрөгийн гадаад томилолтын зардалыг тусгасан бөгөөд хилээр нэвтэрсэн гадаад паспортын огноог тулгахад Н.Шаравдорж 2013.11.22-11.24 нд Эрээн хотод байсан бол Х.Баярхүү 2013.12.12-12.26-нд Эрээн хотод байсан байна.

Н.Шаравдорж нь тухайн томилолтын хугацаанд БНХАУ-ын Эрээн хотод томилолтоор ажилласан нь тухайн баримтаар нотлогдохгүй байна. Томилолтын илтгэх хуудсыг томилолтоор ажиллаагүй ажилтан бичжээ.

Энэ шатанд хийсэн санхүүгийн аудитаар үйлчлүүлэгч байгууллагын 2013 оны санхүүгийн тайланд 7 асуудлаар 700,6 сая төгрөгийн залруулга хийжээ.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн шатанд хийсэн аудитын дүнгийн талаар

Асуудал 1: Зардал / Үндсэн хөрөнгийн талаар

Эдийн засгийн хөгжлийн яам 2013 онд төвлөрсөн арга хэмжээ, төлбөр хураамж, эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлын зардлаас нийт 62,78 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгө зохих зөвшөөрөл шийдвэргүйгээр бэлтгэсэн байна.

Энэ нь төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 6.1.3, 14.2.4, Төрийн өмчийн хорооны 2012 оны 44 дүгээр тогтоолоор баталсан “Төрийн өмчит хуулийн этгээдийн эд хөрөнгийн харилцааг зохицуулах журам”-ын 1.8, 2.1, 2.5 дахь заалтыг тус тус зөрчсөн байна.

Өмнөх жилд энэ төрлийн зөрчил гарч байсан бөгөөд энэ талаар аудитын тайланд тэмдэглэж, цаашид зөрчил гаргахгүй байх талаар зөвлөмж боловсруулахаар шийдвэрлэв.

Асуудал 2: Үндсэн хөрөнгийн талаар

Тус яамны 2012 онд батлагдсан төсвийн хөрөнгийн эх үүсвэрээр худалдан авсан 145.54 сая төгрөгийн үнэтэй “Mercedes Benz S350” маркийн суудлын автомашин 2013 оны 4 дүгээр сарын сард ХБНГУ-аас улсын хилээр орж ирсэн байна. Энэ автомашиныг нягтлан бодох бүртгэлд “компьютер техник хэрэгсэл” дансанд “машин тоног төхөөрөмж” нэрээр 140,2 сая төгрөгөөр бүртгэж, 2012, 2013 оны санхүүгийн тайланд тусгажээ.

Харин Төрийн өмчийн хорооноос энэ автомашиныг худалдан авах зөвшөөрлийг 2012 оны 12 дугаар сард өгсөн байна.

Иймд дээрх автомашиныг Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 8.4, 8.5–д заасны дагуу холбогдох баримт материалыг үндэслэж, автотээврийн хэрэгслийн дансанд шилжүүлэн бүргэж, залруулга хийхийг зөвлөмж болгов.

Асуудал 3: Зардал, мөнгөн хөрөнгийн талаар

Эдийн засгийн хөгжлийн яамны 2013 оны урсгал зардлын төсөвт эрдэм шинжилгээний ажлын зардалд 3,315.6 сая төгрөг батлагдсан байна. Энэ зардлын эх үүсвэрээс гэрээний үндсэн дээр хийгдэх 7 судалгаа, шинжилгээний ажлын хөлс 239,45 сая төгрөгийг зохих зөвшөөрөлгүй арилжааны банкинд түр байршуулсан байна. Харин тус яамны 2013 оны санхүүгийн тайланд судалгаа, шинжилгээний ажлын хөлсөнд урьдчилж шилжүүлсэн дээрх мөнгийг судалгааны ажлын тайлан гараагүй, гэрээ дүгнэж, баталгаажуулаагүй байхад тайлант хугацааны зардалд тусгаж, тайлагнасан байна.

Иймд арилжааны банкин дахь харилцах дансыг хаалгаж, ажлын хөлсний урьдчилгаа 239,45 сая төгрөгийг мөнгөн хөрөнгө хэлбэрээр бүртгэж, судалгаа шинжилгээний ажлын зардлыг энэ хэмжээгээр бууруулах бичилт хийж, санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд залруулга хийлээ.

Асуудал 4: Худалдан авах ажиллагааны талаар

Төлөвлөсөн ёсоор салбарын хэмжээний худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөө, тайланг Сангийн яаманд хүргүүлсэн тайлантай тулган баталгаажуулж, худалдан авах ажиллагааг иж бүрэн, бодитой төлөвлөж, тайлагнасан эсэхийг тулган баталгаажуулав.

Эдийн засгийн хөгжлийн яам худалдан авах төлөвлөгөө, тайланг зөвхөн улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын эх үүсвэрээр хэрэгжүүлэх төсөл арга хэмжээний жагсаалтад үндэслэн гаргасан нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль болон Сангийн сайдын 2012 оны 264 дүгээр тушаалаар баталсан журмын дагуу иж бүрэн төлөвлөж, тайлагнаагүйг харуулж байна.

Сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагын тухайн жилд худалдан авах бараа, ажил, үйлчилгээг Сангийн сайдын 2012 оны 264 дүгээр тушаалаар баталсан журмын дагуу төсвийн хөрөнгө оруулалт, урсгал төсөв, өөрийн хөрөнгө, зээл, тусламжийн хөрөнгө зэрэг санхүүжилтийн эх үүсвэр тус бүрээр, иж бүрэн төлөвлөж, тайлагнах ёстой.

Эдийн засгийн хөгжлийн сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагын түвшин тус бүрийг шат шатанд нь нэгтгэх замаар салбарын хэмжээний худалдан авах ажиллагааг нэгтгэж, удирдах боломж бий болгох удирдлага, зохион байгуулалтын арга хэмжээ авч ажиллах талаар зөвлөмж хүргүүлэхээр шийдвэрлэв.

Асуудал 5: Санхүүгийн тайлангийн нэгтгэлийн талаар

Чингис бонд болон хөрөнгө оруулалтын зорилгоор Засгийн газраас гаргасан үнэт цаасны хөрөнгийн эх үүсвэрээр санхүүжүүлэх төслийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах, тэдгээрийн нэгдсэн удирдлага, хяналтын үйл ажиллагаа Эдийн засгийн хөгжлийн сайдын эрхлэх асуудлын хүрээнд багтдаг бөгөөд үйл ажиллагааг нь зохицуулах түр журмыг Эдийн засгийн хөгжлийн сайдын 2013 оны 29 дүгээр тушаалаар баталсан байна.

Дээрх эх үүсвэрээр санхүүжиж, үйл ажиллагаа явуулдаг төслийн нэгжийн удирдлага, бүтэц, зохион байгуулалт, хуулийн этгээдийн хариуцлагын хэлбэр холбогдох хууль тогтоомжид нийцэж байгаа эсэх, тэдгээр төслийн нэгжийн үйл ажиллагааны санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээ, хөрөнгө, өр төлбөрийг холбогдох стандарт, хууль тогтоомжид нийцүүлэн тайлагнасан эсэх, тэдгээрийг төсвийн бүрэлдэхүүнд үнэн зөв, иж бүрэн тайлагнаж байгаа эсэх асуудлыг аудитын явцад тогтоохоор төлөвлөсөн боловч бидний шаардсан төслийн жагсаалт болон холбогдох мэдээ, тайлан, бусад баримт материал гаргаж өгөөгүй тул цаг хугацааны хувьд энэ аудитын явцад эдгээр асуудлыг шийдвэрлэх боломжгүй болж, Засгийн газрын санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд аудит хийх явцад асуудлыг тодруулахаар яамны Төрийн нарийн бичгийн даргатай харилцан тохиролцож хойшлуулав.

Энэ нөхцөл байдлыг яамны удирдлагууд тайлбарлахдаа “Чингис бонд болон хөрөнгө оруулалтын зорилгоор гаргасан Монгол Улсын Засгийн газрын үнэт цаасны хөрөнгийн эх үүсвэрээр санхүүжиж, үйл ажиллагаа явуулдаг төслийн нэгжийн удирдлага, зохион байгуулалт, тэдгээр төслийн нэгжийн үйл ажиллагааны санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээ, хөрөнгө, өр төлбөрийг төсвийн бүрэлдэхүүнд оруулах эсэх асуудал шийдэгдээгүй тул төсвийн багцын санхүүгийн тайланд эдгээр асуудал хамааралгүй” гэсэн тайлбар гаргасан болно.

Залруулаагүй алдаа

Аудитын олон улсын стандартын дагуу аудитын явцад илрүүлсэн санхүүгийн тайланд залруулаагүй материаллаг биш аливаа алдаа, зөрчлийг тухайн байгууллагын удирдлагын анхааралд хандуулах шаардлагатай байдаг.

Дээрх шаардлагын дагуу энэ удаагийн аудитаар илэрсэн зарим алдаа зөрчлийг арилгах, цаашид дахин давтан гаргахгүй байхыг аудитын явцад үүрэг болгож, асуудлын бүртгэлд 4 асуудал тусгасанаас тус яамны удирдлагад 3 асуудлын мөрөөр холбогдох арга хэмжээ авах зөвлөмж өгсөн болно. Зөвлөмжийг Менежментийн захидалд тусгасан болно.

Аудитын явцад материаллаг байдлын түвшинг төсвийн гүйцэтгэлийн 2 хувиар тооцож, 302,0 сая төгрөгөөр тогтоосон бөгөөд төсвийн шууд захирагчийн санхүүгийн тайланд аудит хийх явцад 42,5 сая, төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд аудит хийх явцад 203,0 сая төгрөгийн залруулаагүй алдаа зөрчил илэрч материаллаг байдлын түвшинтэй харьцуулав.

Залруулаагүй алдаа, зөрчил материаллаг түвшинд хүрээгүй тул бидний дүгнэлтийг хязгаарлах, өөрчлөх үндэслэл болоогүй.

Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

Үндэсний аудитын газар Эдийн засгийн хөгжлийн сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний 2012 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар орон нутагт 20 асуудлаар зөвлөмж боловсруулж хүргүүлсэн бөгөөд зөвлөмжийн хэрэгжилт 50 хувьтай байна.

Харин Сайдын багцын санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн аудитаар төсвийн төлөвлөлтийг бодитой хийх, худалдан авах ажиллагааг хууль, журмын дагуу зохион байгуулах, батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах зэрэг 3 зөвлөмж өгснийг бүрэн хэрэгжүүлсэн байна.

Зөвлөмжийн биелэлтийн талаарх мэдээллийг үйлчлүүлэгч байгууллагаар гаргуулж, баталгаажуулсан болно.

Аудитын санал дүгнэлт

Бид Эдийн засгийн хөгжлийн сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний 2013 оны жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг баталгаажуулах ажлыг Аудитын Олон улсын стандартын дагуу, Монгол улсын холбогдох хууль тогтоомжид нийцүүлэн гүйцэтгэсэн.

Эдгээр стандартад зааснаар санхүүгийн тайлангууд нь материаллаг зөрчилгүй илэрхийлэгдсэн гэсэн зохих нотолгоог олж авах зорилгоор салбар нэгжид хийсэн

аудитын дүн, дүгнэлтийг нэгтгэх, аудит хийгдээгүй зарим нэгжийн санхүү, бүртгэлийн үйл ажиллагаа, түүний дотор касс, харилцахын болон бусад анхан шатны баримтыг дэлгэрэнгүй, хураангуй бүртгэл, тайлангийн зохих үзүүлэлтүүдтэй тулган шалгав.

Бидний дүгнэлтээр Эдийн засгийн хөгжлийн сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагын бэлтгэсэн 2013 оны санхүүгийн тайлангууд нь бүгд материаллаг зүйлсийн хувьд 2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний санхүүгийн байдал, үйл ажиллагааны үр дүн, мөнгөн гүйлгээг Монгол улсад мөрдөж байгаа стандарт, холбогдох журам, зааврын дагуу үнэн зөвөөр илэрхийлсэн байна гэж үзэж “Зөрчилгүй” санал дүгнэлт өгөхийг Монгол Улсын Ерөнхий аудиторт санал болгож байна.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ АУДИТОР**

210646 Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг,
Бага тойруу, Засгийн газрын IV байр
Утас: 26-04-37, Факс: 32-32-66

ЭДИЙН ЗАСГИЙН ХӨГЖЛИЙН
САЙД Н.БАТБАЯР ТАНАА

2014.04.25 № 672
танай _____-ны № _____-г

Аудитын гэрчилгээ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 15.1.1, Төсвийн тухай хуулийн 8.9.5-д заасны дагуу Эдийн засгийн хөгжлийн сайдын төсвийн багцын 2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээ, цэвэр хөрөнгө / өмчийн өөрчлөлт, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан болон холбогдох бусад тайлбар тодруулга бүхий санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд аудит хийв.

Эдийн засгийн хөгжлийн яамны удирдлага Төсвийн тухай хуульд заасны дагуу тайлант хугацааны санхүүгийн тайланг Нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу бэлтгэж, тайлагнах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайлангуудыг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн болон Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт (УСНББОУС), түүнд нийцүүлэн Сангийн сайдын баталсан заавар, журмын дагуу үнэн зөв бодитой илэрхийсэн эсэхэд санал дүгнэлт өгөх нь төрийн аудитын байгууллагын үүрэг юм.

Санал дүгнэлтийн үндэслэл

Бид аудитыг баталсан Аудитын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлж Монгол Улсын Үндэсний аудитын газраас гаргасан Санхүүгийн аудитын гарын авлагын дагуу гүйцэтгэсэн. Эдгээр стандарт, гарын авлагын шаардлага нь санхүүгийн тайлан материаллаг буруу илэрхийллээс ангид эсэх талаар үндэслэлтэй баталгаа олж авах зорилгоор аудитыг төлөвлөж, гүйцэтгэх явдал болно.

Аудитаар санхүүгийн тайлан дахь дүн хэмжээ болон илчлэл тодруулгыг дэмжих нотлох зүйлийг сорилын үндсэн дээр шалгадаг. Түүнчлэн аудитаар удирдлагын ашигласан нягтлан бодох бүртгэлийн зарчим, хийсэн чухал тооцооллыг үнэлж цэгнэн, санхүүгийн тайлангийн ерөнхий толилуулгыг үнэлдэг.

Бидний хийсэн аудит санал дүгнэлт өгөх хангалттай үндэслэл болно гэдэгт итгэлтэй байна.

Зөрчилгүй санал дүгнэлт

Эдийн засгийн хөгжлийн сайдын төсвийн багцын 2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, үр дүн, цэвэр хөрөнгө / өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээ болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, УСНББОУС-д нийцүүлж Сангийн сайдын баталсан бодлого, аргачлал, журмын дагуу материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн, бодитой илэрхийлсэн байна.

МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ АУДИТОР

А.ЗАНГАД

ЭДИЙН ЗАСГИЙН ХӨГЖЛИЙН САЙДЫН ТӨСВИЙН БАГЦЫН 2013 ОНЫ САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН

Менежментийн захидал

Тэргүүлэх ач холбогдол № 1 зүйлс:

Асуудал 1 Зардал, үндсэн хөрөнгийн талаар

Асуудал 2 Үндсэн хөрөнгийн талаар

Асуудал 3 Худалдан авах ажиллагааны талаар

Асуудал 4 Хариуцлага тооцох тухай

Үндэсний аудитын газар аудит бүрийн төгсгөлд аудитаар илрүүлсэн зүйлсийг нэгтгэсэн менежментийн захидлыг үйлчлүүлэгчид зориулж бэлтгэдэг бөгөөд санхүү, бүртгэлийн үйл ажиллагаа, түүнд тавих хяналтыг сайжруулах зөвлөмжийг тусгадаг билээ.

Энэхүү менежментийн захидлын агуулга Аудитын олон улсын стандарт болон аудитын горимоос урган гарсан болно. Санхүүгийн тайлангийн талаар санал дүгнэлт гаргахад бидний горим зориулагдсан.

Энэ нь Эдийн засгийн хөгжлийн сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, горимыг зөвхөн аудитыг үр нөлөөтэй гүйцэтгэхэд шаардагдах цар хүрээнд дахин хянасан бөгөөд оршиж буй бүх сул талыг гаргаж ирэх боломжгүй юм.

Тиймээс аудитын тайланд тусгасан зөвлөмж нь аудит хийх үеийн нөхцөл байдлын талаарх бидний үнэлэлт, дүгнэлтийг илэрхийлж байгаа болно.

Харин эдгээр зөвлөмжийг та бидний хамтын ажиллагааны байр сууринаас гаргасан бөгөөд аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хүлээн авч, хэрэгжүүлэх нь танай хуулиар хүлээсэн үүрэг хариуцлага юм.

Төсвийн шууд болон төвлөрүүлэн захирагчийн түвшинд хийсэн санхүүгийн аудитаар үйлчлүүлэгч байгууллагад хандаж, 16 зөвлөмж хүргүүлсэн байна.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан Эдийн засгийн хөгжлийн яамны Санхүү, эдийн засгийн хэлтсийн ажилтнууд болон бусад ажилтнуудад талархал илэрхийлье

Менежментийн захидалд дурдсан цаашид санхүүгийн тайланд шууд бөгөөд материаллаг хэмжээгээр нөлөөлж болзошгүй тул анхаарвал зохих асуудлыг ач холбогдлынх нь дарааллаар эрэмбэлэн дор нэгтгэн харуулав.

Ажиглалт

Эдийн засгийн хөгжлийн яам 2013 онд төвлөрсөн арга хэмжээ, төлбөр хураамж, эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлын зардлаас нийт 62,78 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгө зохих зөвшөөрөл шийдвэргүйгээр бэлтгэж тайлагнасан байна.

Энэ нь төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 6.1.3, 14.2.4, Төрийн өмчийн хорооны 2012 оны 44 дүгээр тогтоолоор баталсан “Төрийн өмчит хуулийн этгээдийн эд хөрөнгийн харилцааг зохицуулах журам”-ын 1.8, 2.1, 2.5 дахь заалтыг тус тус зөрчсөн байна.

Эрсдэлүүд

Санхүүгийн тайлангийн бодит байдлын тухай үнэн зөв байх, илчлэл ба толилуулга батламж мэдэгдэл зөрчигдөх

Зөвлөмж

Төсвийн хөрөнгөөр бэлтгэх үндсэн хөрөнгийн хэрэгцээ шаардлагыг системийн хэмжээнд бодитой тооцож, төсвийн төлөвлөгөөнд зохих ангилалаар тусган хэрэгжүүлж байх.

Өмнөх жилд энэ төрлийн зөрчил гарч байсан бөгөөд энэ талаар аудитын тайланд дахин тэмдэглэж, цаашид зөрчил гаргахгүй байхыг анхааруулав.

Энэ зөвлөмжийн хэрэгжилтийг 2014 оны жилийн эцсээр тооцож, хариу ирүүлэх

Үйлчлүүлэгчийн хариу

Холбогдох арга хэмжээ авч шийдвэрлэнэ.

Ажиглалт

Тус яамны 2012 онд батлагдсан төсвийн хөрөнгийн эх үүсвэрээр худалдан авсан 145.54 сая төгрөгийн үнэтэй “Mercedes Benz S350” маркийн суудлын автомашин 2013 оны 4 дүгээр сарын сард ХБНГУ-аас улсын хилээр орж ирсэн байна. Энэ автомашиныг нягтлан бодох бүртгэлд “компьютер техник хэрэгсэл” дансанд “машин тоног төхөөрөмж” нэрээр 140,2 сая төгрөгөөр бүртгэж, 2012, 2013 оны санхүүгийн тайланд тусгажээ.

Харин Төрийн өмчийн хорооноос энэ автомашиныг худалдан авах зөвшөөрлийг 2012 оны 12 дугаар сард өгсөн байна.

Эрсдэлүүд

Санхүүгийн тайлангийн бодит байдлын тухай илчлэл ба толилуулга, үнэлгээ, тохиолдсон байх батламж мэдэгдэл зөрчигдөх

Төсвийн өмнө хүлээсэн үүргийн биелэлтийг тухай бүр хангаж ажиллахгүй зөрчил дутагдал гаргах

Зөвлөмж

Ажил гүйлгээг хуулийн хүчин төгөлдөр, иж бүрэн анхан шатны баримт материалд тулгуурлан Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 8.4-д заасан дарааллаар бүртгэж байхаас гадна мөн хуулийн гарсан алдаа зөрчлийг 8.5 заасны дагуу холбогдох баримт материалыг үндэслэж, автотээврийн хэрэгслийн дансанд шилжүүлэн бүргэж, залруулга хийх

Зөвлөмжийг 2014 оны эхний хагас жилд багтаан хэрэгжүүлж, биелэлтийг Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх

Үйлчлүүлэгчийн хариу

Холбогдох арга хэмжээ авч шийдвэрлэнэ.

Ажиглалт

Эдийн засгийн хөгжлийн яам худалдан авах төлөвлөгөө, тайланг зөвхөн улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын эх үүсвэрээр хэрэгжүүлэх төсөл арга хэмжээний жагсаалтад үндэслэн гаргасан нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль болон Сангийн сайдын 2012 оны 264 дүгээр тушаалаар баталсан журмын дагуу иж бүрэн төлөвлөж, тайлагнаагүйг харуулж байна.

Сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагын тухайн жилд худалдан авах бараа, ажил, үйлчилгээг Сангийн сайдын 2012 оны 264 дүгээр тушаалаар баталсан журмын дагуу төсвийн хөрөнгө оруулалт, урсгал зардлын төсөв, өөрийн хөрөнгө, зээл, тусламжийн хөрөнгө зэрэг санхүүжилтийн эх үүсвэр тус бүрээр, иж бүрэн төлөвлөж, тайлагнах ёстой.

Эрсдэлүүд

Санхүүгийн тайланг толилуулахдаа гаргадаг бодит байдлын тухай үнэн зөв байх, тохиолдсон байх Хэмжилт ба толилуулгын талаар батламж мэдэгдэлүүд зөрчигдөх эрсдэлтэй байна.

Хууль, төсвийн өмнө хүлээсэн үүргийн биелэлтийг тухай бүр хангаж ажиллахгүй зөрчил дутагдал гаргах

Зөвлөмж

Эдийн засгийн хөгжлийн сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагын түвшин тус бүрийг шат шатанд нь нэгтгэх замаар салбарын хэмжээний худалдан авах ажиллагааг Сангийн сайдын 2012 оны 264 дүгээр тушаалаар баталсан журмын дагуу санхүүжилтийн эх үүсвэр тус бүрээр нь нэгтгэж, удирдах тогтолцоо бий болгох удирдлага, зохион байгуулалтын арга хэмжээ авах

Зөвлөмжийн биелэлтийг 2014 онд багтааж Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх

Үйлчлүүлэгчийн хариу

Холбогдох арга хэмжээ авч шийдвэрлэнэ.

Ажиглалт

Зөвлөмж

Эдийн засгийн хөгжлийн сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагын 2013 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд 5 нэгж байгууллага нэгтгэсэн байна.

Төрийн аудитын байгууллагаас 2014 онд хийсэн санхүүгийн аудитын аудитаар “Хязгаарлалттай” дүгнэлт авсан байгууллагын удирдлага, санхүү, бүртгэлийн ажилтнуудад Төрийн аудитын тухай хуулийн 28.1-д заасны дагуу сахилгын шийтгэл ногдуулах.

Аудитад хамрагдсан байгууллагын 3 байгууллага зөрчилгүй санал дүгнэлт авч, “Цагааннуур” худалдааны чөлөөт бүс хязгаарлалттай санал дүгнэлт авчээ.

Зөвлөмжийн биелэлтийг 2014 онд багтааж, Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх

Эрсдэлүүд

Үйлчлүүлэгчийн хариу

Санхүүгийн тайланг толилуулахдаа гаргадаг бодит байдлын тухай үнэн зөв байх, тохиолдсон байх Хэмжилт ба толилуулгын талаар батламж мэдэгдэлүүд зөрчигдөх эрсдэлтэй байна.

Холбогдох арга хэмжээ авч шийдвэрлэнэ.

АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН БАЙДЛЫН ТАЙЛАН

Тайлант үе: 2013/01/01 - 2013/12/31

/төгрөгөөр/

№	ҮЗҮҮЛЭЛТ	Эхний үлдэгдэл 2012- 12-31	Эцсийн үлдэгдэл 2013-12-31		
			Залруулаагүй	Залруулга	Залруулсан
2	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	1,965,630,387	82,301,039		321,753,739
3	Кассанд байгаа бэлэн мөнгө	800	800		800
4	Төгрөг\ ЖМС	800	800		800
6	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	1,965,629,587	82,300,239		82,300,239
7	Төгрөг	1,965,629,587	82,300,239		82,300,239
11	Төсөвт байгууллагын харилцах	1,965,629,587	82,295,205		82,295,205
13	Төсөвт байгууллын харилцах (Арилжааны банк)	-	5,034	239,452,700	239,457,734
26	АВЛАГА	616,277,647	783,607,374		783,607,374
27	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	951,983	100,000		100,000
31	Бусад авлага	615,325,664	783,507,374		783,507,374
32	Байгууллагаас авах авлага	615,325,664	783,507,374		783,507,374
40	Бусад зардлын тооцооны авлага	615,325,664	783,507,374		783,507,374
56	УРЬДЧИЛГАА	1,213,247	488,682		488,682
78	Бусад урьдчилгаа	1,213,247	488,682		488,682
84	Урьдчилж гарсан зардал	1,213,247	488,682		488,682
85	Урьдчилж төлсөн зардал	1,213,247	488,682		488,682
86	БАРАА МАТЕРИАЛ	46,535,406	62,707,594		62,707,594
87	Түүхий эд материал	11,248,851	12,573,792		12,573,792
88	Тусгай зориулалттай материал	5,222,622	6,758,842		6,758,842
91	Бэлэн бүтээгдэхүүн	6,026,229	5,814,950		5,814,950
92	Хангамжийн материал	35,286,555	50,133,802		50,133,802
93	Бичиг хэргийн материал	30,819,655	43,517,902		43,517,902
94	Аж ахуйн материал	23,900	1,074,900		1,074,900
96	Түлш, шатах тослох материал	4,443,000	5,541,000		5,541,000
111	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	2,629,656,687	929,104,689		1,168,557,389
132	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	23,735,628,892	25,755,287,988		25,755,287,988
134	Биет хөрөнгө	23,588,440,803	25,646,299,671		25,646,299,671
135	Барилга, байгууламж, орон сууц	6,964,768,265	10,975,311,672		10,975,311,672
136	Барилга, байгууламж орон сууц - Анхны өртөг	7,886,130,123	12,086,302,014		12,086,302,014
137	Барилга, байгууламж орон сууц - Хуримтлагдсан элэгдэл	(921,361,858)	(1,110,990,343)		(1,110,990,343)
138	Авто-тээврийн хэрэгсэл	156,226,759	115,809,012		115,809,012
139	Авто-тээврийн хэрэгсэл анхны өртөг - Анхны өртөг	268,176,961	415,127,994		415,127,994
140	Авто-тээврийн хэрэгсэл - Хуримтлагдсан элэгдэл	(111,950,202)	(299,318,982)		(299,318,982)
141	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	528,785,229	488,930,862		488,930,862
142	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер) - Анхны өртөг	996,489,185	1,092,027,645		1,092,027,645
143	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер) - Хуримтлагдсан элэгдэл	(467,703,957)	(603,096,782)		(603,096,782)
144	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	129,650,899	116,514,981		116,514,981
145	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил - Анхны өртөг	281,826,497	295,287,067		295,287,067
146	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил -	(152,175,598)	(178,772,086)		(178,772,086)

	Хуримтлагдсан элэгдэл				
154	Бусад үндсэн хөрөнгө	1,207,645,494	1,135,465,293		1,135,465,293
155	Бусад үндсэн хөрөнгө - Анхны өртөг	1,819,236,242	1,819,236,242		1,819,236,242
156	Бусад үндсэн хөрөнгө - Хуримтлагдсан элэгдэл	(612,051,748)	(684,231,949)		(684,231,949)
157	Номын фонд	461,000	461,000		461,000
158	Дуусаагүй барилга, байгууламж	14,601,364,157	12,814,267,851		12,814,267,851
159	Биет бус хөрөнгө	147,188,088	108,988,317		108,988,317
160	Програм хангамж	5,100,000	6,792,563		6,792,563
161	Програм хангамж - Анхны өртөг	11,919,070	16,506,070		16,506,070
162	Програм хангамж - Хуримтлагдсан элэгдэл	(6,819,070)	(9,713,507)		(9,713,507)
163	Бусад биет бус хөрөнгө	142,088,088	102,195,755		102,195,755
164	Бусад биет бус хөрөнгө - Анхны өртөг	250,275,000	250,275,000		250,275,000
165	Бусад биет бус хөрөнгө - Хуримтлагдсан элэгдэл	(108,186,912)	(148,079,245)		(148,079,245)
167	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН	26,365,285,578	26,684,392,677	239,452,700	26,923,845,377
168	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	69,541,412	11,930,080		11,930,080
192	Өглөг	69,541,412	11,930,080		11,930,080
212	Бусад өглөг	69,541,412	11,930,080		11,930,080
213	Байгууллагад төлөх өглөг	69,500,000	-		-
214	Хувь хүмүүст төлөх өглөг	41,412	11,930,080		11,930,080
257	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨРИЙН ДҮН	69,541,412	11,930,080		11,930,080
258	Засгийн газрын хувь оролцоо	26,295,744,166	26,672,462,597		26,911,915,297
259	Засгийн газрын оруулсан капитал	3,722,108,568	3,729,087,568		3,729,087,568
260	Хуримтлагдсан үр дүн	22,520,764,341	22,892,002,770		23,131,455,470
261	Өмнөх үеийн үр дүн	22,520,764,341	21,404,613,782		21,404,613,782
262	Тайлант үеийн үр дүн	-	1,487,388,988	239,452,700	1,726,841,688
264	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	52,871,257	51,372,259		51,372,259
268	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ/ӨМЧИЙН ДҮН	26,295,744,166	26,672,462,597		26,911,915,297
269	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ/ӨМЧИЙН ДҮН	26,365,285,578	26,684,392,677		26,923,845,377

АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ҮР ДҮНГИЙН ТАЙЛАН

Тайлант үе: 2013/01/01 - 2013/12/31

/төгрөгөөр/

№	ҮЗҮҮЛЭЛТ	Эхний үлдэгдэл 2012-12-31	Эцсийн үлдэгдэл		
			Залруулаагүй	Залруулга	Залруулсан
1	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	14,000,980,073	18,888,369,944		18,888,369,944
2	Засгийн газрын бусад түвшнээс авах тусламж санхүүжилт	14,000,980,073	18,888,369,944		18,888,369,944
3	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	14,000,980,073	18,888,369,944		18,888,369,944
4	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	2,823,394,448	6,926,905,950		6,926,905,950
5	Засгийн газрын нөөц хөрөнгө	29,730,630	17,874,120		17,874,120
6	Хөрөнгийн	11,147,854,995	11,610,451,042		11,610,451,042
7	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	-	333,138,832		333,138,832
8	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	-	333,138,832		333,138,832
9	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	695,798,376	361,069,258		361,069,258
10	Бараа, үйлчилгээний борлуулалт	695,798,376	361,069,258		361,069,258
11	Төсөвт байгууллагуудын ажил, үйлчилгээний орлого	695,798,376	361,069,258		361,069,258
12	Үндсэн үйл ажиллагааны орлого	595,797,190	289,282,150		289,282,150
13	Үндсэн бус үйл ажиллагааны орлого	100,001,186	620,900		620,900
14	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	-	71,166,208		71,166,208
15	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	14,696,778,449	19,249,439,202		19,249,439,202
16	АЖИЛЛАГСДЫН ЗАРДАЛ	1,509,569,076	2,425,155,887		2,425,155,887
17	Үндсэн болон нэмэгдэл цалин	1,345,918,304	2,192,157,365		2,192,157,365
18	Үндсэн цалин	1,256,794,353	2,033,835,865		2,033,835,865
19	Гэрээт ажилчдын цалин	47,698,551	-		-
20	Унаа хоолны хөнгөлөлт	41,425,400	158,321,500		158,321,500
21	Нийгмийн хамгааллын шимтгэл	163,650,772	232,998,521		232,998,521
22	Тэтгэвэр болон тэтгэмжийн шимтгэл	159,795,213	193,016,241		193,016,241
23	Тэтгэврийн даатгалын шимтгэл	155,916,340	159,786,436		159,786,436
24	Тэтгэмжийн даатгалын шимтгэл	969,845	8,932,137		8,932,137
25	ҮОМШ өвчний даатгалын шимтгэл	1,939,182	16,680,032		16,680,032
26	Ажилгүйдлийн даатгалын шимтгэл	969,845	7,617,636		7,617,636
27	Эрүүл мэндийн даатгалын хураамж	3,855,559	39,982,281		39,982,281
28	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,322,300,470	4,624,099,803		4,624,099,803
29	Бараа үйлчилгээний урсгал зардал	1,281,233,938	3,999,290,188		3,999,290,188
30	Тогтмол зардал	145,546,974	167,658,874		167,658,874
31	Гэрэл цахилгаан	48,720,014	90,638,358		90,638,358
32	Түлш, халаалт	81,697,208	53,916,544		53,916,544
33	Цэвэр, бохир ус	15,129,752	23,103,972		23,103,972
34	Үйл ажиллагааны үндсэн үзүүлэлттэй шууд холбоотой зардал	23,523,600	-		-
35	Хоол	23,523,600	-		-
36	Бусад бараа үйлчилгээний зардал	1,112,163,364	3,831,631,314	239,452,700	3,831,631,314
37	Бичиг хэргийн зардал	17,799,491	35,483,162		35,483,162
38	Тээвэр, шатахуун	26,928,326	43,270,859		43,270,859
39	Шуудан, харилцаа холбоо	25,576,341	42,829,345		42,829,345

40	Дотоод албан томилолт	51,437,784	44,374,646		44,374,646
41	Гадаад албан томилолт	54,676,424	90,322,884		90,322,884
42	Ном, хэвлэл худалдан авах	644,300	2,500,000		2,500,000
43	Хичээл, үйлдвэрлэлийн дадлага	3,285,544	95,000		95,000
44	Сургалт семинарын зардал	288,000	9,283,500		9,283,500
45	Эрдэм шинжилгээний ажил хийх	450,510,824	2,183,912,344	239,452,700	1,944,459,644
46	Жижиг эд хогшил худалдан авах	1,598,000	7,986,329		7,986,329
47	Жижиг эд хогшил худалдан авах \Багаж хэрэгсэл\	1,180,000	-		-
48	Жижиг эд хогшил худалдан авах \Тавилга\	418,000	-		-
49	Жижиг эд хогшил худалдан авах \Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх зүйлс\	-	2,746,199		2,746,199
50	Жижиг эд хогшил худалдан авах \Програм хангамж\	-	5,240,130		5,240,130
51	Нормын болон дүрэмт хувцас, зөөлөн эдлэл	15,514,380	10,648,288		10,648,288
52	Төлбөр хураамж, жижиг татварууд	58,617,122	301,927,858		301,927,858
53	Төрийн өмнөөс гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр	38,749,000	367,896,423		367,896,423
54	Төрийн өмнөөс гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээ	38,349,000	100,725,083		100,725,083
55	ТӨГАҮ \Аудит, зэрэглэл тогтоох үйлчилгээний хөлс (дотоод) \	400,000	264,302,340		264,302,340
56	ТӨГАҮ \Тээврийн хэрэгслийн даатгал\	-	2,859,000		2,859,000
57	ТӨГАҮ \Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо\	-	10,000		10,000
58	Маягт хэвлүүлэх зардал	-	62,077,000		62,077,000
59	Урсгал засвар	29,033,400	38,449,289		38,449,289
60	Биеийн тамирын уралдаан, тэмцээний зардал	-	1,000,000		1,000,000
61	Гадаадын зочны зардал	11,893,470	31,747,335		31,747,335
62	Бусад зардал	2,588,310	5,830,130		5,830,130
63	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	323,022,648	551,996,922		551,996,922
64	Хөтөлбөр арга хэмжээний зардал	41,066,532	624,809,615		624,809,615
65	Төсвийн эрх захирагчдын арга хэмжээний зардал	11,335,902	606,935,495		606,935,495
66	Дотоодын уралдаан, тэмцээний зардал	2,139,212	-		-
67	Соёл урлаг хөгжүүлэх зардал	2,000,000	-		-
68	Улс орны гадаад сурталчилгааны зардал	-	29,872,600		29,872,600
69	Мэдээлэл, сурталчилгааны ажил (гадаад, дотоод)	7,196,690	34,215,500		34,215,500

70	Бусад төвлөрсөн арга хэмжээ	-	542,847,395		542,847,395
71	Засгийн газрын нөөц хөрөнгө /Орон нутгийн нөөц хөрөнгө/	29,730,630	17,874,120		17,874,120
72	Бусад төсөл арга хэмжээ	29,730,630	17,874,120		17,874,120
73	Бусад	29,730,630	17,874,120		17,874,120
74	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ, ҮНДСЭН ХӨРӨНГИЙН АШИГЛАЛТ	454,500,000	9,963,789,137		9,963,789,137
75	Хөрөнгө оруулалт	454,500,000	9,963,789,137		9,963,789,137
76	Дотоод эх үүсвэрээс	454,500,000	9,963,789,137		9,963,789,137
77	Төсвийн хөрөнгө оруулалт-барилга байгууламж, төсөл арга хэмжээ	-	9,963,789,137		9,963,789,137
78	Төсвийн хөрөнгө оруулалт их засвар	454,500,000	-		-
79	ТУСЛАМЖ, ШИЛЖҮҮЛЭГ	455,399,284	548,670,907		548,670,907
80	Олон улсын байгууллагуудад	-	57,188,650		57,188,650
81	Олон улсын гишүүний татвар, хандив	-	57,188,650		57,188,650
82	Засгийн газрын бусад түвшний нэгжүүдэд олгосон	455,399,284	491,482,257		491,482,257
83	Төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	455,399,284	491,482,257		491,482,257
84	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	455,399,284	491,482,257		491,482,257
85	НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН ЗАРДАЛ	83,244,742	113,957,681		113,957,681
86	Нийгмийн даатгалын зардал	76,784,292	-		-
87	Нийгмийн даатгалын зардал	76,784,292	-		-
88	Тэтгэврийн нөхөн олговор	76,784,292	-		-
89	Нийгмийн халамжын зардал	66,900	-		-
90	Ажил олгогчоос өгөх бусад тэтгэмж	6,393,550	113,957,681		113,957,681
91	Мөнгөн хэлбэрээр	6,143,550	2,965,115		2,965,115
92	Нэг удаагийн тэтгэмж	6,143,550	2,965,115		2,965,115
93	Тэтгэвэрт гарахад нь олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	-	79,002,200		79,002,200
94	Нэг удаагийн буцалтгүй тусламж	250,000	9,967,616		9,967,616
95	Шагнал, урамшил	-	22,022,750		22,022,750
96	Төлбөр, хураамж	66,900	-		-
97	Тээврийн хэрэгслийн татвар	66,900	-		-
98	БУСАД ЗАРДАЛ	51,646,403	86,376,800		86,376,800
99	Бусдын өмчийг ашигласны зардал	51,646,403	86,376,800		86,376,800
100	Байрны түрээс	51,646,403	86,376,800		86,376,800
101	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	3,876,659,975	17,762,050,215	239,452,700	17,522,597,515
102	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН	10,820,118,475	1,487,388,988	239,452,700	1,726,841,688
103	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН	10,820,118,475	1,487,388,988	239,452,700	1,726,841,688

АУДИТ ХИЙСЭН МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН

Тайлант үе: 2013/01/01 - 2013/12/31

/төгрөгөөр/

№	ҮЗҮҮЛЭЛТ	Эхний үлдэгдэл 2012-12-31	Эцсийн үлдэгдэл 2013-12-31		
			Залруулаагүй	Залруулга	Залруулсан
1	НИЙТ ДҮН	-	-		
2	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	14,000,980,073.38	17,241,708,039.0 0		17,241,708,039.0 0
3	Засгийн газрын бусад түвшнээс авах тусламж санхүүжилт	14,000,980,073.38	17,241,708,039.0 0		17,241,708,039.0 0
4	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	14,000,980,073.38	17,241,708,039.0 0		17,241,708,039.0 0
5	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	2,823,394,448.38	6,926,905,950.00		6,926,905,950.00
6	Засгийн газрын нөөц хөрөнгө	29,730,630.00	17,874,120.00		17,874,120.00
7	Хөрөнгийн	11,147,854,995.00	9,963,789,137.00		9,963,789,137.00
8	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	-	333,138,832.00		333,138,832.00
9	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	-	333,138,832.00		333,138,832.00
10	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	621,339,250.25	64,441,530.00		64,441,530.00
11	Бараа, үйлчилгээний борлуулалт	621,339,250.25	64,441,530.00		64,441,530.00
12	Төсөвт байгууллагуудын ажил, үйлчилгээний орлого	621,339,250.25	64,441,530.00		64,441,530.00
13	Үндсэн үйл ажиллагааны орлого	362,804,440.00	63,820,630.00		63,820,630.00
14	Үндсэн бус үйл ажиллагааны орлого	258,534,810.25	620,900.00		620,900.00
15	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН	14,622,319,323.63	17,306,149,569.0 0		17,306,149,569.0 0
16	АЖИЛЛАГСДЫН ЗАРДАЛ	1,489,432,743.46	2,423,846,059.58		2,423,846,059.58
17	Үндсэн болон нэмэгдэл цалин	1,357,295,434.17	2,193,676,462.52		2,193,676,462.52
18	Үндсэн цалин	1,204,192,607.28	1,874,004,724.70		1,874,004,724.70
19	Гэрээт ажилчдын цалин	98,423,426.89	141,955,337.82		141,955,337.82
20	Унаа хоолны хөнгөлөлт	54,679,400.00	177,716,400.00		177,716,400.00
21	Нийгмийн хамгааллын шимтгэл	132,137,309.29	230,169,597.06		230,169,597.06
22	Тэтгэвэр болон тэтгэмжийн шимтгэл	127,722,009.29	188,782,306.46		188,782,306.46
23	Тэтгэврийн даатгалын шимтгэл	123,305,709.29	149,028,988.86		149,028,988.86
24	Тэтгэмжийн даатгалын шимтгэл	1,104,300.00	11,552,827.77		11,552,827.77
25	ҮОМШ өвчний даатгалын шимтгэл	2,207,700.00	19,931,883.50		19,931,883.50
26	Ажилгүйдлийн даатгалын шимтгэл	1,104,300.00	8,268,606.33		8,268,606.33

27	Эрүүл мэндийн даатгалын хураамж	4,415,300.00	41,387,290.60		41,387,290.60
28	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,057,737,721.68	4,172,420,693.00		4,172,420,693.00
29	Бараа үйлчилгээний урсгал зардал	1,016,910,401.68	3,546,396,078.00		3,546,396,078.00
30	Тогтмол зардал	147,082,974.00	167,658,874.00		167,658,874.00
31	Гэрэл цахилгаан	49,393,014.00	90,638,358.00		90,638,358.00
32	Түлш, халаалт	81,697,208.00	53,916,544.00		53,916,544.00
33	Цэвэр, бохир ус	15,992,752.00	23,103,972.00		23,103,972.00
34	Үйл ажиллагааны үндсэн үзүүлэлттэй шууд холбоотой зардал	22,793,600.00	-		-
35	Хоол	22,793,600.00	-		-
36	Бусад бараа үйлчилгээний зардал	847,033,827.68	3,378,737,204.00	239,452,700.00	3,139,284,504.00
37	Бичиг хэргийн зардал	18,004,385.00	35,731,626.00		35,731,626.00
38	Тээвэр, шатахуун	30,122,109.00	44,358,859.00		44,358,859.00
39	Шуудан, харилцаа холбоо	25,291,385.65	42,829,344.59		42,829,344.59
40	Дотоод албан томилолт	54,934,442.00	44,374,645.50		44,374,645.50
41	Гадаад албан томилолт	50,253,116.00	90,322,884.00		90,322,884.00
42	Ном, хэвлэл захиалах, худалдан авах	644,300.00	2,500,000.00		2,500,000.00
43	Хичээл, үйлдвэрлэлийн дадлага	3,285,544.00	-		-
44	Сургалт семинарын зардал	288,000.00	8,163,500.00		8,163,500.00
45	Эрдэм шинжилгээний ажил хийх	450,510,824.00	2,186,113,343.97	239,452,700.00	1,946,660,643.97
46	Жижиг эд хогшил худалдан авах	3,948,720.00	12,711,547.94		12,711,547.94
47	Багаж хэрэгсэл	1,120,000.00	-		-
48	Тавилга	2,828,720.00	-		-
49	БҮТЭЗ	-	7,471,417.94		7,471,417.94
50	Програм хангамж	-	5,240,130.00		5,240,130.00
51	Нормын болон дүрэмт хувцас, зөөлөн эдлэл	15,514,380.00	10,648,288.00		10,648,288.00
52	Төлбөр хураамж, жижиг татварууд	56,926,936.03	303,309,238.00		303,309,238.00
53	Төрийн өмнөөс гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр	39,099,000.00	369,246,423.00		369,246,423.00
54	Төрийн өмнөөс гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээ	38,349,000.00	100,725,083.00		100,725,083.00
55	ТӨГАҮ \ Аудит, баталгаажуулалт зэрэглэл тогтоох үйлчилгээний хөлс (гадаад) \	-	264,302,340.00		264,302,340.00
56	ТӨГАҮ \ Аудит, зэрэглэл тогтоох үйлчилгээний хөлс (дотоод) \	750,000.00	1,350,000.00		1,350,000.00
57	ТӨГАҮ \ Тээврийн хэрэгслийн даатгал \	-	2,859,000.00		2,859,000.00

58	ТӨГAY \Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо\	-	10,000.00		10,000.00
59	Маягт хэвлүүлэх зардал	-	62,077,000.00		62,077,000.00
60	Урсгал засвар	29,066,700.00	41,273,709.00		41,273,709.00
61	Биеийн тамирын уралдаан, тэмцээний зардал	-	1,000,000.00		1,000,000.00
62	Гадаадын зочны зардал	12,292,320.00	31,747,335.00		31,747,335.00
63	Бусад зардал	2,419,226.00	-		-
64	Аж ахуйн материал худалдан авах зардал	-	5,952,660.00		5,952,660.00
65	Байрны түрээс	54,432,440.00	86,376,800.00		86,376,800.00
66	Хөтөлбөр арга хэмжээний зардал	40,827,320.00	626,024,615.00		626,024,615.00
67	Төсвийн эрх захирагчдын арга хэмжээний зардал	10,846,690.00	608,150,495.00		608,150,495.00
68	Улс орны гадаад сурталчилгааны зардал	-	29,872,600.00		29,872,600.00
69	Мэдээлэл, сурталчилгааны ажил (гадаад, дотоод)	7,196,690.00	34,215,500.00		34,215,500.00
70	Бусад төвлөрсөн арга хэмжээ	3,650,000.00	542,847,395.00		542,847,395.00
71	Сургалт, хурал, зөвлөгөөний зардал	-	1,215,000.00		1,215,000.00
72	Хичээл, үйлдвэрлэлийн дадлага, сургуулилт	-	1,215,000.00		1,215,000.00
73	Засгийн газрын нөөц хөрөнгө /Орон нутгийн нөөц хөрөнгө/	29,980,630.00	17,874,120.00		17,874,120.00
74	Бусад төсөл арга хэмжээ	29,980,630.00	17,874,120.00		17,874,120.00
75	Шагнал, тэтгэмжийн зардал	250,000.00	-		-
76	Бусад	29,730,630.00	17,874,120.00		17,874,120.00
77	ТУСЛАМЖ, ШИЛЖҮҮЛЭГ	455,513,998.49	548,670,907.42		548,670,907.42
78	Олон улсын гишүүний татвар, хандив	-	57,188,650.00		57,188,650.00
79	Засгийн газрын бусад түвшний нэгжүүдэд олгосон	455,513,998.49	491,482,257.42		491,482,257.42
80	Төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	455,513,998.49	491,482,257.42		491,482,257.42
81	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	455,513,998.49	491,482,257.42		491,482,257.42
82	НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН ЗАРДАЛ	82,994,742.00	113,957,681.00		113,957,681.00
83	Ажил олгогчоос өгөх бусад тэтгэмж	82,927,842.00	113,957,681.00		113,957,681.00
84	Нэг удаагийн тэтгэмж	6,143,550.00	300,000.00		300,000.00
85	Тэтгэвэрт гарахад нь олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	76,784,292.00	79,002,200.00		79,002,200.00
86	Нэг удаагийн буцалтгүй тусламж	-	12,632,731.00		12,632,731.00

87	Ээлжийн амралтаар нутаг явах унааны зардал	-	-	-	-
88	Шагнал, урамшил	-	22,022,750.00		22,022,750.00
89	Төлбөр, хураамж	66,900.00	-		-
90	Тээврийн хэрэгслийн татвар	66,900.00	-		-
91	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (II)	3,085,679,205.63	7,258,895,341.00		7,019,442,641.00
92	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	11,536,640,118.00	10,047,254,228.00		10,286,706,928.00
93	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	388,940,731.00	82,880,759.00		82,880,759.00
94	Хөрөнгийн бусад зардал	9,182,069,000.00	11,847,702,817.00		11,847,702,817.00
95	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН	9,571,009,731.00	11,930,583,576.00		11,930,583,576.00
96	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	(9,571,009,731.00)	(11,930,583,576.00)		(11,930,583,576.00)
97	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	1,965,630,387.00	(1,883,329,348.00)	239,452,700.00	(1,643,876,648.00)
98	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	1,965,630,387.00		1,965,630,387.00
99	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	1,965,630,387.00	82,301,039.00	239,452,700.00	321,753,739.00

АУДИТ ХИЙСЭН ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ/ӨМЧИЙН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ТАЙЛАН

Тайлант үе: 2013/01/01 - 2013/12/31

/төгрөгөөр/

№	ҮЗҮҮЛЭЛТ	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан үр дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
1	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-	-	11,700,645,866	11,700,645,866
2	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	-	-	11,700,645,866	11,700,645,866
3	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний бууралт	3,722,108,568	52,871,257	-	3,774,979,825
4	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	10,820,118,475	10,820,118,475
5	2011 оны 12-р сарын 31-ээрх үлдэгдэл	3,722,108,568	52,871,257	22,520,764,341	26,295,744,166
6	2013 оны 1-р сарын 1-ээрх үлдэгдэл	3,722,108,568	52,871,257	22,520,764,341	26,295,744,166
7	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-	-	(1,116,150,558)	(1,116,150,558)
8	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	3,722,108,568	52,871,257	21,404,613,782	25,179,593,607
9	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	6,979,000	-	-	6,979,000
10	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	1,487,388,988	1,726,841,688
11	2013 оны 12-р сарын 31-ээрх үлдэгдэл	3,729,087,568	51,372,259	22,892,002,770	26,911,915,297

АУДИТ ХИЙСЭН ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТАЙЛАН

Тайлант үе: 2013/01/01 - 2013/12/31

/төгрөгөөр/

№	ҮЗҮҮЛЭЛТ	Төсөв	Байгууллагын тайлагнаснаар	Аудитын залруулга	Залруулсан гүйцэтгэл	Төсвийн хэтрэлт хэмнэлт	Залруулсан гүйцэтгэлд ногдох хувь
1	I. НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	60,937,495,300	17,076,513,292		16,837,060,592	44,100,434,708	28
2	II. НИЙТ ЗАРЛАГЫН ДҮН	60,937,495,300	17,076,513,292	239,452,700	16,837,060,592	44,100,434,708	28
3	IV. УРСГАЛ ЗАРДЛЫН ДҮН	8,867,395,300	6,499,830,189		6,499,830,189	2,367,565,111	73
4	Бараа, үйлчилгээний зардал	8,667,954,600	6,335,083,858		6,335,083,858	2,332,870,742	73
5	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	2,832,218,500	2,179,178,682		2,179,178,682	653,039,818	77
6	Үндсэн цалин	2,409,448,400	1,859,506,944		1,859,506,944	549,941,456	77
7	Нэмэгдэл, урамшил	-	-		-	-	
8	Гэрээт ажилчдын цалин	221,643,100	141,955,338		141,955,338	79,687,762	64
9	Унаа хоолны хөнгөлөлт	201,127,000	177,716,400		177,716,400	23,410,600	88
10	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	292,590,500	228,574,844		228,574,844	64,015,656	78
11	Тэтгэвэр, тэтгэмжийн даатгалын шимтгэл	235,946,100	187,187,553		187,187,553	48,758,547	79
12	Тэтгэврийн даатгал	183,513,500	147,434,236		147,434,236	36,079,264	80
13	Тэтгэмжийн даатгал	20,974,400	11,552,828		11,552,828	9,421,572	55
14	ҮОМШӨ ний даатгал	26,216,200	19,931,884		19,931,884	6,284,317	76
15	Ажилгүйдлийн даатгал	5,242,000	8,268,606		8,268,606	(3,026,606)	158
16	ЭМД-ын хураамж	56,644,400	41,387,291		41,387,291	15,257,109	73
17	Байгууллага төлөх ЭМД	56,644,400	41,387,291		41,387,291	15,257,109	73
18	БАРАА ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ УРСГАЛ ЗАРДАЛ	5,543,145,600	3,927,330,332	239,452,700	3,687,877,632	1,855,267,968	67
19	Тогтмол зардал	395,070,900	167,658,874		167,658,874	227,412,026	42
20	Гэрэл цахилгаан	194,856,600	90,638,358		90,638,358	104,218,242	47
21	Түлш, халаалт	177,376,300	53,916,544		53,916,544	123,459,756	30
22	Цэвэр, бохир ус	22,838,000	23,103,972		23,103,972	(265,972)	101
23	Бараа, үйлчилгээний бусад зардал	5,148,074,700	3,759,671,458			5,148,074,700	0
24	Бичиг хэрэг	37,614,500	31,481,626		31,481,626	6,132,874	84
25	Тээвэр (шатахуун)	65,905,800	44,358,859		44,358,859	21,546,941	67
26	Шуудан холбоо	66,021,800	42,829,345		42,829,345	23,192,455	65

27	Дотоод албан томилолт	113,931,900	44,374,646		44,374,646	69,557,255	39
28	Гадаад томилолт /арга хэмжээ/	71,155,300	90,322,884		90,322,884	(19,167,584)	127
29	Ном хэвлэл авах	8,350,000	2,500,000		2,500,000	5,850,000	30
30	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	-	-		-	-	
31	Сургалт, семинарын зардал	58,000,000	8,163,500		8,163,500	49,836,500	14
32	Эрдэм шинжилгээний ажил	3,315,605,800	2,264,609,104	239,452,700	2,025,156,404	1,290,449,396	61
33	Эд хогшил худалдан авах	43,775,000	14,548,548		14,548,548	29,226,452	33
34	Багаж хэрэгсэл	-	-		-	-	
35	Тавилга	20,000,000	-		-	20,000,000	0
36	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх зүйлс	2,120,000	7,471,418		7,471,418	(5,351,418)	352
37	Програм хангамж	21,655,000	7,077,130		7,077,130	14,577,870	33
38	Нормын хувцас зөөлөн эдлэл	18,166,000	10,648,288		10,648,288	7,517,712	59
39	Хоол	-	-		-	-	
40	Урсгал засвар	62,698,900	41,273,709		41,273,709	21,425,191	66
41	Төлбөр хураамж болон бусад зардал	94,960,000	94,881,237		94,881,237	78,763	100
42	Гадаад зочны зардал	41,050,000	30,407,335		30,407,335	10,642,665	74
43	Биеийн тамирын уралдаан тэмцээн	4,300,000	1,000,000		1,000,000	3,300,000	23
44	Аж ахуйн материал худалдан авах зардал	7,490,000	5,952,660		5,952,660	1,537,340	79
45	Байрны түрээсийн зардал	76,131,700	86,376,800		86,376,800	(10,245,100)	113
46	Төвлөрсөн арга хэмжээ	850,000,000	542,847,395		542,847,395	307,152,605	64
47	Орон нутгийн хувиарлагдаагүй зардал	-	-		-	-	
48	Шагнал, тэтгэмжийн зардал	-	-		-	-	
49	Улс орныг гадаадад сурталчилах зардал	59,800,000	29,872,600		29,872,600	29,927,400	50
50	Сургалт, хурал, зөвлөгөөний зардал	2,820,000	1,215,000		1,215,000	1,605,000	43
51	Хичээл, үйлдвэрлэлийн дадлага, сургуулилт	2,820,000	1,215,000		1,215,000	1,605,000	43
52	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний хөлс, төлбөр хураамж	115,298,000	369,246,423		369,246,423	(253,948,423)	320
53	Төрийн өмнөөс гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээ	102,609,200	100,725,083		100,725,083	1,884,117	98
54	Мэдээллийн технологийн үйлчилгээний хөлс	6,950,000	-		-	6,950,000	0

55	Аудит, баталгаажуулалт зэрэглэл тогтоох үйлчилгээний хөлс (гадаад)	600,000	264,302,340		264,302,340	(263,702,340)	44050
56	Аудит, зэрэглэл тогтоох үйлчилгээний хөлс (дотоод)	2,400,000	1,350,000		1,350,000	1,050,000	56
57	Тээврийн хэрэгслийн даатгал	2,438,800	2,859,000		2,859,000	(420,200)	117
58	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	300,000	10,000		10,000	290,000	3
59	Мэдээлэл сурталчилгааны зардал	35,000,000	2,761,500		2,761,500	32,238,500	8
60	Бусад зардал	-	-		-	-	
61	Татаас ба урсгал шилжүүлэг	199,440,700	164,746,331		164,746,331	34,694,369	83
62	Өрх гэрт олгох шилжүүлэг	133,816,000	107,557,681		107,557,681	26,258,319	80
63	Нэг удаагийн тэтгэмж урамшуулал	1,000,000	300,000		300,000	700,000	30
64	Ажил олгогчоос олгох тэтгэмж, нэг удаагийн урамшуулал, дэмжлэг	132,816,000	107,257,681		107,257,681	25,558,319	81
65	Тэтгэвэрт гарахад нь олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	79,002,200	79,002,200		79,002,200	-	100
66	Ээлжийн амралтаар нутаг явах унааны зардал	2,600,000	-		-	2,600,000	0
67	Нэг удаагийн буцалтгүй тусламж	16,213,800	12,632,731		12,632,731	3,581,069	78
68	Шагнал, урамшил	35,000,000	15,622,750		15,622,750	19,377,250	45
69	Төлбөр, хураамж	827,500	-		-	827,500	0
70	Тээврийн хэрэгслийн татвар	827,500	-		-	827,500	0
71	Гадаад шилжүүлэг	64,797,200	57,188,650		57,188,650	7,608,550	88
72	Олон улсын байгууллагын гишүүний татвар	64,797,200	57,188,650		57,188,650	7,608,550	88
73	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	52,070,100,000	10,576,683,103		10,576,683,103	41,493,416,897	20
74	1. Дотоод хөрөнгө оруулалт	52,070,100,000	10,576,683,103		10,576,683,103	41,493,416,897	20
75	Хөрөнгө оруулалт :Төсвийн хөрөнгөөр санхүүжих	48,028,100,000	10,576,683,103		10,576,683,103	37,451,416,897	22
76	Тоног төхөөрөмж : Төсвийн хөрөнгөөр санхүүжих	4,042,000,000	-		-	4,042,000,000	0
77	4. Хөрөнгийн шилжүүлэг	-	-		-	-	
78	Төсөвт газрын их засвар	-	-		-	-	

79	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	60,937,495,300	15,257,056,176		15,257,056,176	45,680,439,124	25
80	Үндсан үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	200,000,000	63,820,630		63,820,630	136,179,370	32
81	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	-	620,900		620,900	(620,900)	
82	Төсвөөс санхүүжих	60,737,495,300	15,192,614,646		15,192,614,646	45,544,880,654	25
83	Мөнгөн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	1,965,630,387		1,965,630,387	(1,965,630,387)	
84	Мөнгөн хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	82,301,039	239,452,700	321,753,739	(321,753,739)	
85	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	5	5		5	-	100
86	АЖИЛЛАГСАД БҮГД	275	234		234	41	85
87	Удирдах ажилтан	17	13		13	4	76
88	Гүйцэтгэх ажилтан	224	180		180	44	80
89	Үйлчлэх ажилтан	13	13		13	-	100
90	Гэрээт ажилтан	21	28		28	(7)	133